

A l'esquerra, el lingüista Vicent Pitarch; a la dreta, Jesús Huguet, director general de Política Lingüística de la Generalitat valenciana. Tant des de l'administració autonòmica com des del món educatiu i cultural valencià s'ha valorat positivament una sentència que valida les línies d'ensenyament en valencià.

La sentència que vingué de ponent

La bona acollida general que obtingué al Principat en un primer moment la sentència del Tribunal Constitucional (TC) del passat 23 de desembre referida a la constitucionalitat de la Llei de Normalització Lingüística de la Generalitat de Catalunya (vegeu requadre en la pàgina 27), ha anat seguida d'una rebuda també il·lusionada a la resta de la comunitat lingüística. Ara bé, mentre alguns peròs florien al llarg de la setmana passada en el paisatge principatí, el precedent ha creat al País Valencià i a les Illes Balears expectatives pel que fa a una intensificació dels respectius processos de normalització lingüística, sobretot, en el camp de l'ensenyament.

A Catalunya, doncs, el refredament posterior a l'eufòria ha donat lloc a la reflexió. Un debat que trobem perfectament englobat en un paràgraf de la sentència quan fa referència a l'article 14.2 de la dita llei de normalització, un dels quatre impugnats, i que tanca en si mateix gairebé tots els matisos del text definitiu del Constitucional. Tonalitats que canvien d'intensitat a

La sentència que declarava constitucional la Llei de Normalització Lingüística del català, el passat 23 de desembre, ha establert un precedent força celebrat al País Valencià i a les Illes Balears.

l'hora de subratllar la primera part o la segona de l'extracte esmentat: "És legítim que el català, en atenció a l'objectiu de la normalització lingüística a Catalunya, sigui el centre de gravetat d'aquest model de bilingüisme, sempre que això no determini l'exclusió del castellà com a llengua docent, de manera que quedi garantit el seu coneixement i ús en el territori de la comunitat autònoma". Així, doncs, allà on uns hi veuen augmentada l'expressió "centre de gravetat", els altres hi veuen garantit el coneixement del castellà. Són, emperò, dues parts que el TC ha soldat pels segles dels segles amb aquest *superglue* infal·lible que és el bilingüisme. I ara, la normalització lingüística a Catalunya, pendent des de fa dos anys d'eixamplament en uns pròpòsits que la immensa majoria dels afectats consideren moderats, ha quedat congelada. Tot i així, val a dir que d'alguna cosa ha servit, en aquest terreny específic, el pacte de governabilitat establert entre el PSOE i CiU. Però més enllà de les pressions polítiques que han decantat el pronunciament definitiu del ple del TC,

La sentència del català

Articles recorreguts

Article 14.2. “Els nens tenen dret a rebre el primer ensenyament en la seva llengua habitual, tant si és el català com el castellà. L'Administració ha de garantir aquest dret i posar els mitjans necessaris per fer-lo efectiu. Els pares o els tutors poden exercir-lo en nom dels seus fill i instar que s'apliqui.”

Resposta de la sentència

El Tribunal Constitucional considera que la llei impugnada no conté cap disposició que exclouï l'ús del castellà com a llengua docent i persegueix la finalitat que a Catalunya tots els estudiants puguin utilitzar el català i el castellà al final dels seus estudis bàsics. En conseqüència, “aquest model de conjunció lingüística és constitucionalment legítim, ja que respon a un propòsit d'integració i cohesió social a la comunitat autònoma, independentment de la llengua habitual de cada ciutadà. Igual que és legítim que el català, en atenció a l'objectiu de la normalització lingüística a Catalunya, sigui el centre de gravetat d'aquest model de bilingüisme, sempre que això no determini l'exclusió del castellà com a llengua docent, de manera que quedi garantit el seu coneixement i ús en el territori de la comunitat autònoma”.

Article 14.4. “Tots els nens de Catalunya, independentment de quina sigui la seva llengua habitual a l'hora d'iniciar el seu ensenyament, han de poder utilitzar normalment i correctament el català i el castellà al final dels seus estudis bàsics.”

El Tribunal Constitucional entén que es tracta d'“una norma de caràcter finalista, que estableix un objectiu a assolir en el desenvolupament de les capacitats a què han de contribuir els estudis bàsics, a saber: que tots els estudiants, quan acabin aquests estudis, puguin utilitzar normalment i correctament ambdues llengües oficials a Catalunya”.

Article 15. “No es pot expedir el certificat de grau de l'Ensenyança General Bàsica a cap alumne que hagi començat aquest ensenyament després de l'entrada en vigor d'aquesta llei i no acreditat en acabar-lo que té un coneixement suficient del català i castellà. Així mateix, l'acreditació del coneixement del català pot no ser exigida en el cas d'alumnes que han estat dispensats d'aprendre'l durant l'ensenyament o una part d'aquest, o que han cursat l'Ensenyança General Bàsica fora del territori de Catalunya, en les circumstàncies que el Consell Executiu establirà per reglament.”

El Tribunal Constitucional raona que el precepte qüestionat, que pot ser interpretat en el sentit que no afegeix una nova condició ni modifica les establertes a la legislació estatal, integra aquesta legislació respecte al contingut dels estudis i tracta d'assegurar, en el moment de l'expedició del certificat de graduat escolar, l'objectiu de l'article 14.4 de la mateixa llei, és a dir, que els estudiants poden utilitzar normalment i correctament el català i el castellà. El precepte, per tant, pot ser considerat el recordatori del pressupost legal d'haver cursat amb suficient aprofitament una llengua i l'altra com a matèries obligatòries en els centres docents de Catalunya.

Article 20. “Els centres d'ensenyament han de fer de la llengua catalana vehicle d'expressió normal, tant en les activitats internes, incloent-hi les de caràcter administratiu, com en les de projecció externa.”

El Tribunal Constitucional exposa que des de la perspectiva constitucional no pot merèixer cap retret que en els centres docents establerts a Catalunya la llengua catalana hagi de ser vehicle d'expressió “normal”, tant en les activitats internes com en les de projecció exterior, perquè és la llengua pròpia de Catalunya, llengua oficial en el territori de la comunitat autònoma, llengua de la Generalitat, cosa que inclou l'Administració educativa.

cal analitzar també els indicis que es desprenen del “10 a 2” a què feia esment el president de la Generalitat de Catalunya, Jordi Pujol, quan parlava, futbolísticament, del resultat en la votació definitiva portada a terme pel ple del Constitucional. I per damunt del tint democràtic que alguns han volgut donar als dos vots particulars exercits pels magistrats Eugenio Díaz Eimil i José Gabaldón, altres veus posen damunt de la taula el suat pressupòsit de la independència de la justícia espanyola. “Aquí se'ls ha vist el llautó”, afirma el sociolingüista eivissenc Bernat Joan i Marí, en diàfana referència a l'ascendèn-

cia política dels dos únics magistrats contraris a la sentència. Gabaldón, que va presidir l'Associació Professional de la Magistratura, clarament conservadora, desembarcà en el Constitucional proposat pel PP. Díaz Eimil, per la seva banda, justificava el seu vot d'inconstitucionalitat considerant l'obligació de l'ús del català com a llengua docent una “imposició” que impedeix l'exercici de la llibertat a què cadascú trie la llengua que vol.

Establir jurisprudència. La Llei de Normalització Lingüística de Catalunya, en vigor

RAFA GIL

des del 23 d'abril de 1983, va ser, segons Jesús Hugué, director general de Política Lingüística de la Generalitat valenciana, el model de referència seguit al País Valencià i a les Illes Balears a l'hora d'elaborar, respectivament, la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià i la Llei de Normalització Lingüística. En aquest sentit, Hugué es felicita perquè la sentència "ha establert, d'alguna manera, jurisprudència i fa més difícil que ara es recorra contra la Llei d'Ús, i, per tant, que els plantejaments despleats per determinats grups polítics queden desfasats i fora de context". El director general de Política Lingüística valenciana opina que, a banda que l'única línia que garanteix el compliment del disseny curricular de les lleis és la línia de valencià, l'element més enriquidor de la sentència del Constitucional és que "no permet la creació de guetos i reforça cada vegada més els models lingüístics portats a terme en les nostres comunitats autònomes".

El lingüista valencià Vicent Pitarch, tot i que es lamenta que la sentència –"gratificant"– no afecte directament el País Valencià, entén que almenys hauria de servir per "desemmascarar, bàsicament, els dos xantatges que ens afecten constantment: la trampa total que ha suposat sempre dir que no s'oferta més català perquè no hi ha més demanda social, d'un costat, i els prejudicis d'inconstitucionalitat amb què s'ha abordat sempre qualsevol iniciativa adreçada a aconseguir un major desenvolupament de la llengua, de l'altre; ara es veu que de tot això, res de res, i ens ho han de venir a dir les institucions de Madrid". L'episodi és, doncs, i segons Pitarch, "positiu", ara bé, "no hem d'oblidar que el nostre objectiu no és altre que fer del català una llengua tan viable com ho és el castellà a l'estat espanyol".

A l'endemà de la sentència del Constitucional, l'Obra Cultural Balear (OCB) feia públic un comunicat en què afirma que aquesta resolució "posa en més evidència que mai la inacció del Govern Balear a l'hora de promoure la presèn-

A l'esquerra, Antoni Mir, president de l'Obra Cultural Balear; a la dreta, el sociolingüista eivissenc Bernat Joan i Marí. Tots dos consideren que la sentència del Tribunal Constitucional permet d'aplicar l'anomenada Ordre Rotger d'una altra manera, sobretot, perquè es tracta d'una comunitat sense competències en Educació.

cia del català a les escoles de les Illes". I afegeix, amb el punt de mira clarament dirigit a l'anomenada Ordre Rotger –ordre de desregulació de l'ensenyament en català, dictada pel conseller de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear, Bartomeu Rotger, que no estableix cap mínim obligatori i que no ha rebut el suport de cap dels partits de l'oposició parlamentària– que ja "no queda cap ombra d'excusa que pugui justificar la no aplicació de la Llei de la llengua" en el camp de la docència.

"D'un mal en surt un bé". Antoni Mir, president de l'OCB, anuncia una "forta campanya popular d'impuls a l'ús del català com a llengua vehicular de l'ensenyament, anomenada 'Acció per construir un país', al llarg de 1995". Mir considera que la sentència del TC "fa inconstitucional que el 70% de l'alumnat balear rebí les classes només en castellà i els permisos excepcionals establerts en l'ordre Rotger per autoritzar als centres l'ensenyament exclusiu en llengua castellana". El president de l'OCB entén que el principi de "discriminació positiva" envers el català en què està basada la sentència és encara més important a les Illes, on l'Educació és una competència encara no transferida.

Aina Moll, coordinadora general de la Campanya de Normalització Lingüística a les Illes Balears, celebra la sentència –"d'un mal en surt un bé"– i creu que la sentència hauria de servir, en aquesta comunitat, per veure "fins a quin punt estem endarrerits respecte a Catalunya

JOAN CELIÀ

Aina Moll. La coordinadora de la Campanya de Normalització balear opina que la sentència hauria d'acompanyar-se, a les Illes, d'una intensificació normalitzadora a l'ensenyament.

i per tal d'intensificar la normalització en l'ensenyament", atès que els articles de la Llei de Normalització Lingüística de la Generalitat de Catalunya recorreguts estan tractats igual en la llei illenca.

Per la seua banda, Bernat Joan i Marí creu que la sentència del TC ha posat en evidència la "precària situació de la llengua catalana i que qui té la paella pel mànec de la normalització en la nostra comunitat lingüística no són catalanoparlants". Amb tot, també hi veu un aspecte positiu, i és que l'ordre Rotger "pot aplicar-se d'una manera diferent amb la sentència que sense, tenint en compte que al PP la normalització política no solament no li interessa, sinó que ni tan sols s'imaginen unes Illes normalitzades, i aquest és el primer pas per no portar-la a terme".

Joan Marí